

Bulgārijā koksnes ieguves apjomi samazinās. Vai nozarē ir krīze?

Avoti: Bulgārijas informācijas vietnes un LMSP

Runājot par Eiropas meža nozari un kokrūpniecību pārsvarā uzmanība tiek pievērsta Ziemeļvalstīm, Apvienotajai Karalistei, Baltijai un Centrāleiropai, bet daudz mazāk informācijas ir par Balkānu valstīm un Dienvideiropu. Mūsu lasītājus varētu interesēt, piemēram, kāda situācija ir Bulgārijā?

Šobrīd *Bulgārijas meža nozare ir visai kritiskā stāvoklī. Koksnes ieguve ir tikai 42 % no gada meža pieauguma un tas veicina kokapstrādes rūpnīcu slēgšanu, palielina ugunsgrēku risku mežos, ka arī pieaug spiediens uz Bulgārijas kokrūpniecību, kas pārsvarā orientējas uz eksporta tirgiem.

Nozares jaunākie dati apstiprina nu jau desmit gadus ilgušo lejupslīdi. Šajā laikā ir tikusi vājināta mežu apsaimniekošana, samazināta koksnes ieguve un tā visa rezultātā sekojošais kokmateriālu piegāžu trūkums apdraud Bulgārijas vietu Eiropas kokmateriālu un mēbeļu ražotāju sarakstā.

Kokmateriālu ieguves apjomi Bulgārijā šobrīd ir par vairāk nekā 30 % zemāki nekā pirms desmit gadiem. [Paģājušajā nedēļā publicētie Bulgārijas Mežsaimniecības aģentūras \(EFA\) dati](#), liecina, ka koksnes ieguves apjomi 2025. gadā samazinājās līdz 42 % no gada kopējā meža pieauguma. Tas ir ievērojami zemāks rādītājs nekā vidēji Eiropā, kur mežizstrāde no sasniedz 75–80 % no pieauguma.

Bulgāru kokapstrādes apjomi ir kritušies, kokzāģētavas un kokapstrādes rūpnīcas strādā ar nepilnu jaudu. Vairāki kokapstrādes uzņēmumi, īpaši kalnu reģionos, kur mežsaimniecība ir balsts vietējai ekonomikai, ir bankrotējuši. Bulgāru kokrūpnieki ir nopietni satraukti, ka šāda nozares lejupslīde var pāraugt visaptverošā krīzē.

Saskaņā ar Bulgārijas kokrūpniecības nozares lielākās organizācijas - BKDMP (Bulgārijas Kokapstrādes un mēbeļu

ražošanas nozares kamera) datiem, pagājušajā gadā no krautuvēm mežizstrādes vietās tika izvesti tikai 80 % no visas koksnes, ko bija plānots piegādāt pārstrādes uzņēmumiem. Tāda situācija Bulgārijas valsts mežsaimniecības plānu izpildē līdz šim nebija pieredzēta. Kokrūpniecības nozares eksperts Petars Diškovs norādīja, ka šāda piegāžu krituma tendence ir veidojusies jau gadiem ilgi, tādejādi samazinot mežsaimnieciskos pasākumus, mežaudžu kopšanu un palielinot ugunsgrēku risku mežos. Eksperts norādīja, ka problēmas Bulgārijas mežos ir redzamas pat nespeciālistiem. Bulgārijas valsts meži ir pilni ar kritušiem sausiem kokiem un to varot uzskatīt par priekšnoteikumu turpmākām problēmām. Diškovs Bulgārijā koksnes ieguve mežos ir daudz zemāka par Eiropas ilgtspējīgajām koksnes normām. Bulgārijā šīs atšķirības palielinās un sekas var kļūt arvien smagākas.

Tas notiek laikā, kad Bulgārijas mežu stāvokļa pasliktināšanās, un to raksturo koku nokalšana, kritalas, krūmi un nekoptas vecu skujkoku audzes, rada arī drošības apdraudējumus un palielina liela mēroga ugunsgrēku iespējamību. Bulgāru mežsaimnieki uzsver, ka ļoti būtiska ir aktīva, zinātnes atziņās balstīta mežu apsaimniekošana. Nolaidība meža apsaimniekošanā, vienalga, vai tā būtu saistīta ar nepareizu vides politiku vai vienkārši bezdarbību, rada ilgtermiņa sekas. Mežizstrāde, meža kopšana un apmežošana ir jāveic saskaņā ar noteiktiem zinātniskiem principiem, lai nodrošinātu mežu izturību un ilgtspēju Bulgārijā.

Neskatoties uz iekšzemes piegāžu samazināšanos, Bulgārija joprojām ir aktīva mežsaimniecības un kokmateriālu produktu eksportētāja. Valsts eksporta sektorā dominē zāģmateriāli, - īpaši dižskābardis un ozols, apaļkoksne, malka un koksnes paneļi, finieris, skaidu plātnes un MDF. Būtiski, ka Bulgārijas kokapstrādes uzņēmumi ir arī nozīmīgi koka rāmju ražotāji un piegādātāji Eiropas sēdekļu un matraču ražotnēm. Tās ir divas liela apjoma kategorijas, kas ir ļoti atkarīgas no stabilām iekšzemes kokmateriālu piegādēm. Neskatoties uz kritumu, meža nozare joprojām ir Bulgārijas bioekonomikas balsts, nodrošinot darbu vairāk nekā 67 000 cilvēkiem un veidojot aptuveni 3 % no valsts IKP. Meža nozares līderi brīdina, ka bez pārejas uz aktīvu apsaimniekošanu nozares ekonomiskā un ekoloģiskā vērtība turpinās samazināties.

Jāuzsver, ka bulgāri ir nozīmīgi masīvkoka un koka mēbeļu eksportētāji. Šajā jomā valsts ieņem 40. vietu pasaulē. Papīra un

kartona izstrādājumi arī veido nozīmīgu daļu no eksporta, tādejādi uzsverot nozares turpmāko nozīmi tautsaimniecībā.

Spiediens uz izejvielu piegādi ir jūtams arī Bulgārijas mēbeļu ražošanas sektorā, kas ir ļoti atkarīgs no iekšzemes koksnes pieejamības. 2024. gadā sektors saražoja preces 535 miljonu eiro vērtībā. Tas ir joprojām ir mazāk nekā 2021. gada rādītājs. Kopējais apgrozījums sasniedza aptuveni 600 miljonus eiro. Masīvkoka un finierētās mēbeles veido lielāko ražošanas daļu, - 27,6 %, kam seko koka rāmja sēdekļiem, - 13 % un matraču sastāvdaļas - 8,6 %.

Saskaņā ar Bulgārijas Mežsaimniecības un mežrūpniecības padomes priekšsēdētāja prof. Dr. V. Živkova teikto, eksports joprojām ir meža nozares spēcīgākais arguments, kas palīdz Bulgārijai saglabāt stabilu konkurētspēju Eiropas Savienībā. Neskatoties uz uzskaitītajām problēmām, Bulgārija ir konkurētspējīga eksporta tirgos. Valsts ieņem 56. vietu pasaulē mēbeļu ražošanā un 40. vietu eksportā. Eiropā bulgāri ieņem 26. vietu ražošanā un 23. vietu eksportā.

** Bulgārijas meži ir daudzveidīgi – no ozolu mežiem zemienēs līdz dižskābaržu mežiem, jauktiem dižskābaržu un skujkoku mežiem un tīriem skujkoku mežiem kalnu apgabalos. Kopējā mežu platība valstī ir 3,864 miljoni hektāru, kas ir vairāk nekā 30 % no valsts teritorijas.*